

[https://doi.org/10.32405/2218-7650-2021-18\(47\)-66-81](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2021-18(47)-66-81)

УДК 37.012

Отамась Інна Григорівна,

кандидат історичних наук, завідувач відділу наукової роботи,
доцент кафедри професійної і вищої освіти
Центрального інституту післядипломної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти».
Київ, Україна.

 <https://orcid.org/0000-0002-3098-2274>

OtamasInna@ukr.net

Антонюк Людмила Анатоліївна,

старший викладач кафедри професійної і вищої освіти
Центрального інституту післядипломної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти».
Київ, Україна.

 <https://orcid.org/0000-0001-6484-6185>

ludmillaa007@ukr.net

КОНЦЕПТ SOFT SKILLS ПЕДАГОГІВ У ДИНАМІЦІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Анотація. Минулий рік був непростим для людства, зокрема для системи освіти. Через COVID-19 було перервано звичайне навчання, закрито загальнонаціональні заклади освіти в більшості країн світу та в Україні. Освітня спільнота докладала зусилля для забезпечення безперервного навчання. Водночас учнівській молоді довелося більше покладатися на власні ресурси, щоб продовжувати освіту дистанційно, використовуючи Інтернет, телебачення. Іншими словами, через перехід на повне онлайн-навчання довелося залучити систему цифровізації для того, щоб підтримувати зв'язок учнівської молоді й освітян, які перебувають у різних містах і на різних континентах. У статті висвітлюється проблема цифровізації професійної (професійно-технічної) освіти (далі – П(ПТ)О) учнів, оволодіння ними сучасними цифровими та програмними навичками. Ці навички сьогодні є вирішальними на робочому місці і вкрай потрібними в процесі використання сучасних інформаційних технологій. Проведено аналіз документів ЮНЕСКО, у яких ідеться про потреби в розвитку soft skills в учнівській молоді закладів П(ПТ)О для плавного переходу їх на нові можливості у період діджиталізації [1]. Проведений, зокрема, аналіз

проектів, у яких брали участь представники з різних держав, засвідчує, що актуальність розвитку soft skills в учнівської молоді П(ПТ)О постійно зростає. Мета цих проектів – розкрити індивідуальний потенціал кожного для плавного переходу на ринок праці. Проаналізовано у «[National standards for essential digital skills](#)» (2019 р.), як вивчати та застосовувати цифрові навички у співпраці з роботодавцями [2]. На часі проблема вдосконалення вказаних вище м'яких навичок у період навчання та використання цифрових технологій майбутніми кваліфікованими робітниками й освітянами П(ПТ)О з метою забезпечити їхню конкурентоздатність на ринку праці.

Ключові слова: діджиталізація; digital skills; професійна освіта; професійно-технічна освіта; онлайн-навчання; soft skills.

ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Інтенсивна цифровізація, як складова соціально-економічного розвитку багатьох країн, сприяла якісним змінам у сфері виробництва на світовому ринку. Ці зміни створили виклики сучасній освіті. Цифрова трансформація освіти сьогодні розглядається як неминучий фактор перегляду освітнього змісту, педагогічних принципів, методичних підходів і форм для професійного формування digital skills та soft skills у майбутніх працівників.

У дослідженні розкрито проблему взаємозв'язку професійного становлення викладачів та майбутніх кваліфікованих робітників П(ПТ)О з цифровою трансформацією. Аналіз результатів вивчення проблеми дає змогу вважати, що цифровізація П(ПТ)О сприяє професійному становленню майбутніх випускників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Цифровізація має значний вплив на ринок праці, змінюючи динаміку робочих місць, умови роботи та навички. Перетворення, викликані цифровізацією, створюють як можливості, так і ризики. Так, у стратегії «Employment and Skills Aspects of the Digital Single Market Strategy» (2015 р.) Європейського парламенту зазначається, що працівники все більше потребуватимуть як загальних, так і спеціальних електронних навичок для виконання завдань на роботі для потенційного приросту продуктивності. Проте велика частка працівників не має базових навичок, потрібних для функціонування в цьому новому середовищі. Саме люди з найнижчим рівнем навичок ІКТ найбільше постраждають від змін на ринку праці [3].

Помітний внесок у дослідження проблеми здійснила «Європейська

комісія з питань роботи та соціальних прав», яка у своєму документі «Innovation and digitalisation in Vocational Education and Training» (2020 р.) зазначила, що слід надати кожному право на якісну й інклюзивну освіту, забезпечити навчання упродовж усього життя, а також упровадити інновації та цифровізацію в П(ПТ)О. Комісія запропонувала безпрецедентний обсяг фінансування у 2021–2027 рр. для П(ПТ)О щодо удосконалення навичок стійкості у працівників та майбутніх випускників, а також збереження об'єктів господарювання [4]. У документі «Організації економічної співпраці та розвитку» (Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) «Skills and Jobs in the Internet Economy» (2014 р.) наголошується на тому, що цифровізація також створює попит на працівників із сильними міжособистісними та когнітивними навичками [5].

В Україні розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 червня 2019 р. № 419 схвалено «Концепцію реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти “Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта” на період до 2027 року», у якій визначено сформувати конкурентоспроможного та мобільного на ринку праці фахівця, особистості, яка здобула освітні та професійні компетентності відповідно до її інтересів, здібностей, можливостей, потреб національної економіки та суспільства у межах реалізації проекту Європейського Союзу «EU4Skills» [6].

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Метою статті є визначення ефективності використання цифрових технологій у системі П(ПТ)О для професійного становлення та формування сучасних digital skills, soft skills.

Відповідно до зазначеної мети у статті поставлено такі **завдання**:

1. Проаналізувати дії міжнародних організацій у період впливу COVID-19, що сприяли організації освітнього процесу у системі П(ПТ)О для професійного становлення та формування сучасних digital skills, soft skills.

2. Охарактеризувати основні digital skills, soft skills у системі П(ПТ)О в Україні.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ / THE THEORETICAL BACKGROUNDS

Важливість ІКТ навичок для кожного громадянина, очевидно, зростає, але цифровізація також створює попит на працівників із сильними міжособистісними та когнітивними навичками [5]. Ця еволюція може призвести до зростання розривів у кваліфікації та невідповідності на ринку праці. Важливу роль тут відіграють освіта та професійна підготовка [3]. Попит

на висококваліфікованих працівників, які будуть здатні ухвалювати рішення за різних ситуацій, зростатиме в дуже інформаційно насичених умовах. Дослідження європейських організацій з 2008 р. класифікують потрібні «важкі» та «м'які» навички в електронній комерції, які показано на (рис. 1) [3].

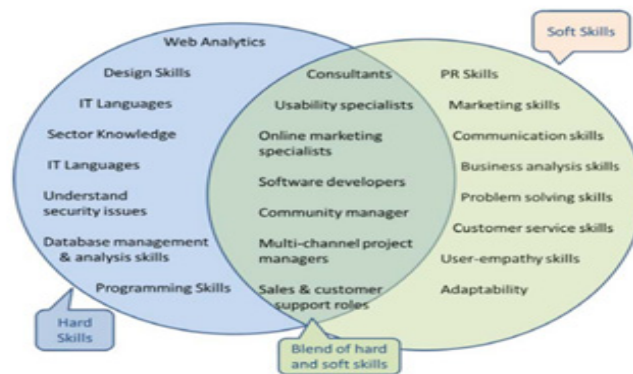

Рис. 1 Перелік навичок, потрібних для електронної комерції

У 2020 р. Рада ЄС визначила ключові компетенції, які поєднують знання і навички, а також визначила вісім ключових компетенцій, потрібних усім для особистої реалізації та розвитку, дають можливість працевлаштування, соціального залучення, сталого, успішного життя в мирних суспільствах, свідомого здоров'я, управління життям та активної громадянської позиції. Ними є: грамотність; багатомовність; математична компетентність і здатність орієнтуватися у науці та техніці; цифрова компетентність; особистісна, соціальна та навчальна компетентність навчатися; громадянство; підприємництво; культурна обізнаність і самовираження [4].

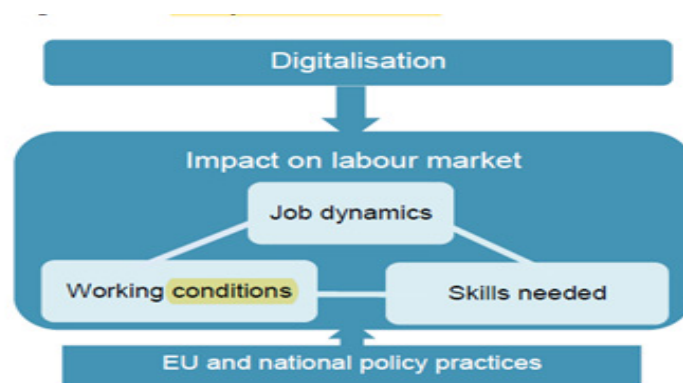

Рис. 2 Вплив цифровізації на створення робочих місць та втрату робочих місць у різних галузях

Питання діджиталізації у системі П(ПТ)О висвітлено також у дослідженнях Європейської комісії (2015 р.) про заходи та можливості, які надає цифровізація на єдиному ринку. Якщо громадяни розвивають потрібні цифрові навички, то це може поліпшити їм доступ до інформації, культури, уряду й інших потреб. Мета цих досліджень полягала в тому, щоб проаналізувати вплив цифровізації на створення робочих місць та втрату робочих місць у різних галузях, які показано на (рис. 2).

Робочою групою дослідників ЄС представлено модель для дослідження впровадження інновацій та цифровізації у П(ПТ)О. Робоча група виявила, що у закладах П(ПТ)О для розвитку потрібно знайти найкращу комбінацію з інновацій та цифровізації, які показано на (рис. 3) [4].

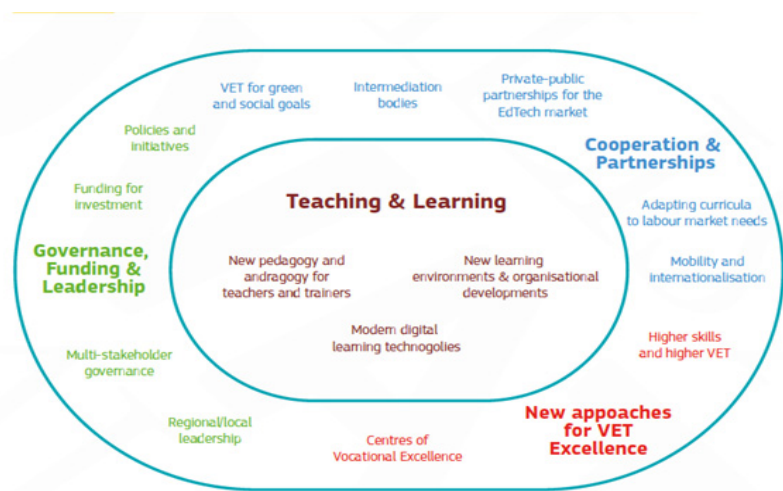

Рис. 3 Модель для вивчення теми інновацій та цифровізації у П(ПТ)О

Тому варто також зазначити, що цифрове навчання пов'язане з особливими видами викладання, які допомагають розвивати навички, більш потрібні на сучасному робочому місці, зокрема, навчання на основі проєктів, навчання на практиці, навчання, пов'язане з вирішенням реальних проблем (проблемне навчання).

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH METHODS

У дослідженні використовували такі теоретичні й емпіричні методи: аналіз європейських та вітчизняних освітніх документів; статистичні методи опрацювання інформації.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH RESULTS

Сьогодні цифровізація є рушійною силою як у бізнесі, так і в особистому

житті. Очікується, що цей процес триватиме. Важливо зазначити, що вплив цифровізації на ринок праці аналізується глобально. У контексті Цифрового порядку денного для Європи Європейська комісія підсумовує відповідні показники цифрової ефективності Європи, зокрема, «Індекс цифрової економіки та суспільства» (Digital Economy and Society Index' (DESI)), які вимірюють цифрові показники та конкурентоспроможність Європи. П'ять вимірів DESI дають чіткий огляд різних аспектів цифровізації:

- *(Connectivity)* підключення: цей параметр належить переважно до розгортання широкосмугового зв'язку інфраструктури.
- *(Human Capital)* людський капітал: цей вимір охоплює потрібні навички, щоб повністю скористатися перевагами цифрового суспільства. Навички можуть варіюватися від дуже простих навичок користувача для щоденного використання функціональних можливостей онлайн до просунутих навичок для підвищення продуктивності й економічного зростання.
- *(Use of Internet)* використання Інтернету: цей вимір належить до різних видів діяльності, якими громадяни займаються онлайн.
- *(Integration of Digital Technology)* інтеграція цифрових технологій: цей вимір вимірює цифровізацію підприємства.
- *(Digital Public Services)* цифрові публічні послуги: останній вимір вказує на ступінь цифровізації державних послуг (наприклад, електронний уряд).

На (рис. 4) показано велику різноманітність цифрової інтеграції між країнами, зазначено також Україну. У 2015 р., відповідно до показників DESI, Україна входить до першої п'ятірки з розвитку цифровізації [3].

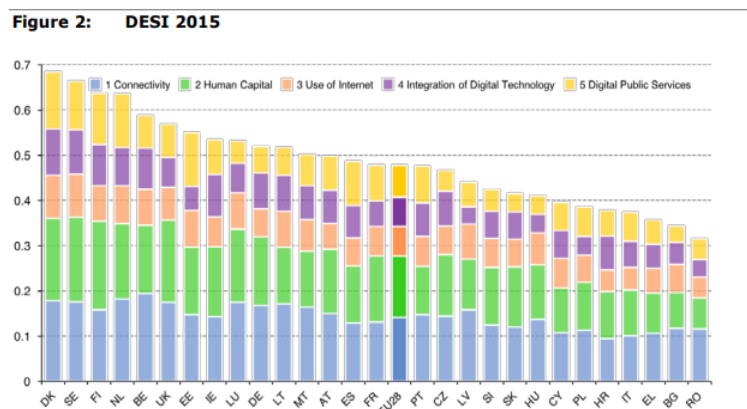

Рис. 4 Результати цифрової інтеграції між країнами, відповідно до показників DESI

У межах проекту № 2017-1-PT01-KA202-035953 підготовлено посібник «Guide for the integration of the soft skills in VET» з висвітленням досліджень про інтеграцію м'яких навичок відповідно до навчальних програм П(ПТ)О [7]. М'які та цифрові навички дають змогу працівникам бути більш гнучкими у задоволенні вимог ринку праці. На динамічному ринку праці працівники навряд чи залишаться в одній професії упродовж усієї своєї кар'єри. Оскільки наявні професії змінюються, створюються нові, то працівники мусять бути достатньо гнучкими, щоб адаптуватися до регулярних змін роботи. Наскрізнi навички полегшують цей перехід на роботі, допомагають людям бути більш працездатними в довгостроковій перспективі.

Цифровізація й автоматизація докорінно змінили навички, потрібні випускникам П(ПТ)О, очікуються також подальші зміни. Наприклад, такі сектори, як автомобільна промисловість, енергетика, комунальні послуги, індустрія споживчих товарів, імовірно, усе частіше впроваджують автоматизацію у свої виробничі процеси з огляду на те, що професії, які мають рутинні завдання, трансформуються, реструктуруються або зникають через підвищення рівня автоматизації. П(ПТ)О потрібно буде більше зосередитися на тих завданнях і професіях, які вимагають вищого рівня автономності, планування, командної роботи, комунікаційних навичок та навичок обслуговування клієнтів, які, менш імовірно, що будуть автоматизованими. Ця потреба в цифрових і м'яких навичках на ринку праці, що зростає, вплине на форми навчання П(ПТ)О, які традиційно зосереджено значною мірою на розвитку технічних навичок, що стосуються певної професії. Дослідники зазначили, що для фахівців із технічних спеціальностей актуальними будуть такі навички: розвиток спроможності навчатися вчитися, наполегливість, стійкість, креативність, самодисципліна, саморефлексія й автономна діяльність. Це деякі приклади м'яких навичок. Існують різні підходи, що надають різні приклади м'яких навичок. Завдяки цьому факту партнери з проекту VET_GPS дослідили шість soft skills за участю представників із закладів П(ПТ)О та бізнесу, які показано на (рис. 5) [7].

Базові soft skills дають людині змогу отримувати доступ до цифрових технологій і працювати з ними. Це навички початкового рівня, потрібні для елементарного використання цифрових пристроїв і програм. Їх можна розглядати як основні навички, потрібні для доступу та початку використання цифрових технологій. Користувачі з базовими цифровими навичками можуть підключатися до Інтернету, створювати облікові записи та профілі, а також отримувати доступ до інформації й ресурсів. Ці користувачі

можуть зрозуміти основні концепції інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), налаштувати параметри, керувати файлами. Існує ряд таких базових навичок, які дають людині змогу керувати пристроями та виконувати основні види діяльності: психомоторні, базові, навички лічби та грамоти. Ці «базові навички» постійно змінюються, оскільки з'являються нові пристрої й інтерфейси.

Рис. 5 Опис шести soft skills

Загальні цифрові навички дають змогу використовувати цифрові технології значущим і корисним способом. Для цього потрібен широкий спектр навичок і компетенцій середнього рівня, які внесені та розширені в межах, враховуючи Європейську систему цифрових компетенцій для громадян (Carretero, Vuorikari and Punie, 2017[8]) або стандарти британських базових цифрових навичок (департамент освіти Великої Британії), 2019 [9]). Хоча ці межі відрізняються за тим, як вони описують ці типи навичок, вони поділяють ряд навичок і сфер компетенції:

1. Інформаційна грамотність та грамотність даних – це вміння використовувати інформацію та дані. Наприклад, Європейська рамка цифрових компетенцій визначає кілька аспектів використання інформації, наприклад, усвідомлення особою своїх інформаційних потреб; здатність знаходити й отримувати цифрову інформацію та вміст, оцінювати й судити про релевантність та надійність джерел інформації, а також зберігати, керувати й організовувати цифрову інформацію та вміст.

2. Цифрове спілкування та співпраця – це можливість використовувати цифрові технології для взаємодії й обміну інформацією з іншими. Ці навички цифрового громадянства та цифрової участі варіюються від спроможності брати участь в онлайн-спільнотах і групах до внеску в колективне розуміння відповідальності, яку користувачі цифрових технологій мають один перед одним.

3. Створення цифрового контенту означає вміння та впевненість, потрібні для публікації вмісту, внеску в наявні платформи, створення цифрових середовищ, наголошуючи на спільному створенні та відтворенні наявного вмісту, а також на індивідуальному авторському створенні оригінального вмісту.

Усі ці базові навички є невід’ємними для переходу від некористувача цифрових технологій до користувача. Психомоторні навички, такі, як спритність рук і навички жестів, потрібні для використання клавіатури та роботи з технологіями сенсорного екрана. Базові обчислення та грамотність дають змогу користувачам розуміти і реагувати на візуальні сигнали й уявлення, убудовані в програмне забезпечення та програми, а також вміст, створений іншими користувачами.

Щоб подолати дефіцит цифрових навичок серед *робочої сили*, викладачі П(ПТ)О мають розвивати ці навички серед учнівської молоді, використовуючи нові цифрові технології, доступні на робочому місці. Це означає, що самі викладачі мусять мати сильні цифрові навички та вміти інтегрувати нові технології у навчальний процес.

Отже, автоматизація підвищує важливість *soft skills* на робочому місці, які доповнюють використання цифрових технологій (OECD, 2019 [10]). Вони також стали ключовими навичками для випускників П(ПТ)О (МОП, 2020 [11]). Наприклад, опитування у Сполучених Штатах показало, що роботодавці вважають м’які навички, такі як:

- вирішення проблем;
- робота у команді;
- словесне спілкування;

- лідерство;
- міжособистісні взаємини, одними з найбільш цінних навичок для працівників, які приєднуються до галузі (NACE, 2019 [12]).

У 2014 р. опитування роботодавців «Європейського центру розвитку професійного навчання» показало, що вміння вирішувати проблеми, працювати в команді, комунікативні навички були найважливішими міжнародними навичками на робочому місці в європейських країнах. Згідно зі звітом Всесвітнього економічного форуму «Майбутнє робочих місць – 2020», зазначається, що основними навичками та групами навичок, які роботодавці вважають, що вони зростуть у наступні п'ять років, є: критичне мислення, аналіз, вирішення проблем, а також навички самоуправління, такі як активне навчання, стійкість, стресостійкість і гнучкість [13].

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Узагальнення результатів проведеного емпіричного дослідження дало змогу дійти певних висновків. Потреба у випускників П(ПТ)О мати потужні цифрові та програмні навички зростає, оскільки автоматизація та цифровізація стають усе більш поширеними на робочому місці. Проте викладацький склад П(ПТ)О не завжди має навички викладати в цифровому середовищі, а його педагогічна підготовка досить обмежена в багатьох країнах. Тому надзвичайно важливо, щоб викладацький склад П(ПТ)О отримав потрібні навички для оновлення своєї практики, щоб відповідати новим вимогам роботодавців, а також максимально використовувати інноваційні технології та педагогічні стратегії в освітньому процесі.

Низка нових педагогічних підходів і технологій доступна для працівників П(ПТ)О, які сприяють розвитку цифрових та м'яких навичок їхніх учнів під час навчання професійних навичок. Щоб використовувати ці засоби та методи навчання, працівникам П(ПТ)О потрібен доступ до високоякісних можливостей професійного розвитку, а також можливостей для навчання з колегами, щоб вони могли оновити свою практику та підвищити свою впевненість у використанні технологій. Крім того, міцні зв'язки між установами П(ПТ)О та роботодавцями дають змогу викладачам дізнаватися про нові технології, а також про потреби ринку праці.

Крім того, прийняття нових технологій та інноваційних педагогічних підходів у П(ПТ)О, найімовірніше, відбудеться, коли серед зацікавлених сторін П(ПТ)О буде спільне переконання щодо важливості розвитку м'яких

і цифрових навичок та впровадження нових технологій у П(ПТ)О. Тісна співпраця між установами П(ПТ)О та роботодавцями може сприяти інноваціям. Водночас уряди теж відіграють вирішальну роль як посередники інновацій у навчальній практиці, наприклад, інвестуючи в інфраструктуру та технічну підтримку.

Перспективи подальших досліджень. Отже, розвиток спроможності працівників П(ПТ)О використовувати інноваційні педагогічні підходи можна здійснити у такі способи:

- розвиток цифрових навичок педагогічних працівників П(ПТ)О за допомогою можливостей професійного розвитку: наприклад, можливості навчання на робочому місці для працівників П(ПТ)О дають їм змогу дізнатися про нові технології на робочому місці, що сприяє розвитку їхніх навичок викладання за допомогою цифрових технологій;

- надання підтримки та рекомендацій педагогічним працівникам П(ПТ)О щодо того, як вибрати ефективні інноваційні методи навчання: модулі навчання віч-на-віч та онлайн можуть ефективно підтримувати тих працівників П(ПТ)О, які мають наміри упроваджувати інновації у своїй навчальній практиці. Інноваційну педагогіку також слід внести в початкову освіту та підготовку учнів П(ПТ)О;

- забезпечення педагогічних працівників П(ПТ)О відповідною технічною підтримкою;

- стимулювання інновацій через партнерство між сектором П(ПТ)О, промисловістю та науково-дослідними установами.

Незважаючи на важливість подій у сфері П(ПТ)О в Україні та світі, ретельні дослідження проблеми поки не проводилися. Систематичний аналіз упровадження digital skills, soft skills у сфері П(ПТ)О в Україні та в країнах ЄС потребує подальших досліджень. Тому тема цієї статті є актуальною, сучасною і важливою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] The Digitization of TVET and Skills Systems. *International Labour Organization*, 2020. [Online]. Available: https://www.ilo.org/skills/areas/skills-policies-and-systems/WCMS_752213/lang--en/index.htm
- [2] National standards for essential digital skills. *Department for Education*, 2019. [Online]. Available: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/909932/National_standards_for_essential_digital_skills.pdf
- [3] Employment and Skills Aspects of the Digital Single Market Strategy. *Policy*

- Department'A, 2015. [Online]. Available: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/569967/IPOL_STU\(2015\)569967_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/569967/IPOL_STU(2015)569967_EN.pdf)
- [4] Innovation and digitalisation in Vocational Education and Training. *European Commission*, 2020.
- [5] OECD (2014), 'Skills and Jobs in the Internet Economy', *OECD Digital Economy Papers*, No. 242. OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/5jxvbrjm9bns-en>
- [6] Кабінет Міністрів України. (2019, Черв. 12). *Розпорядження № 419, «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти “Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта” на період до 2027 року»*. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80#Text>
- [7] Guide for the integration of the soft skills in VET. *Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union*, 2017. [Online]. Available: <https://www.vetgps.eu/download/Integration%20of%20Soft%20Skills%20in%20VET-Guide.pdf>
- [8] S. Carretero, R. Vuorikari and Y. Punie, *DigComp 2.1: The Digital Competence Framework for Citizens with eight proficiency levels and examples of use*, 2017. <http://dx.doi.org/doi:10.2760/38842>
- [9] UK Department for Education, *National standards for essential digital skills*, 2019. [Online]. Available: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/909932/National_standards_for_essential_digital_skills.pdf
- [10] V. Spiezia and A. Sabadash, «EUROSTAT-OECD definitions of ICT specialists», *OECD Working Papers. Working Party on Measurement and Analysis of the Digital Economy*, 2018. [Online]. Available: [http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DSTI/ICCP/IIS\(2015\)7/FINAL&docLanguage=En](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DSTI/ICCP/IIS(2015)7/FINAL&docLanguage=En)
- [11] ILO, *The Digitization of TVET and Skills Systems*, *International Labour Organization*. Geneva, 2020. [Online]. Available: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/documents/publication/wcms_752213.pdf
- [12] NACE, *The Four Competencies Employers Value Most*, *National Association of Colleges and Employers website*, 2019. [Online]. Available: <https://www.nacweb.org/career-readiness/competencies/the-four-career-competencies-employers-value-most/>
- [13] World Economic Forum, *The Future of Jobs Report 2020*, *World Economic Forum*, 2020. [Online]. Available: <https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobs-report-2020>

THE CONCEPT OF SOFT SKILLS OF EDUCATORS IN THE DYNAMICS OF THE EDUCATIONAL PROCESS OF VOCATIONAL (VOCATIONAL AND TECHNICAL) EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN THE DIGITALIZATION CONDITIONS

Inna Otamas,

PhD in History, Head of the Department of Scientific Work,
Docent of the Department of Vocational and Higher Education
of the Postgraduate Education Central Institute
SIHE «University of Education Management».
Kyiv, Ukraine.

 <https://orcid.org/0000-0002-3098-2274>
OtamasInna@ukr.net

Lyudmyla Antonyuk,

Senior Lecturer of the Department of Vocational
and Higher Education of the Postgraduate Education Central Institute
SIHE «University of Education Management».
Kyiv, Ukraine.

 <https://orcid.org/0000-0001-6484-6185>
ludmillaa007@ukr.net

Abstract. The past year has been challenging for humanity, in particular for the education system around the world. Due to COVID-19 the usual training was interrupted, national educational institutions in most countries of the world as well as in Ukraine were closed. The educational community has made a lot of effort to ensure continuous learning process during this period. At the same time, students also had to rely on their own resources to continue studying distantly using the Internet, television, and radio. In other words, due to the transition to full online learning, it was necessary to involve the digitalization system in order to maintain communication between students and teachers who are located in different towns, cities and continents. The article highlights the problem of digitalization of professional (vocational and technical) education (hereinafter – P(VT)E) of students, their mastery of modern digital and software skills. An analysis of UNESCO documents on the development and implementation of soft skills has been conducted, which reflects the solution of the needs for the development of soft skills among students of P(VT) E institutions for their smooth transition to new opportunities during the digitalization period [1]. Also, projects on the development of soft skills in P(VT)E, in which representatives of different countries participated, were analysed. The purpose of these projects is to reveal the potential of new skills among students for their smooth transition to

the labour market [2]. A review of international standards on digital skills was carried out, namely the "National standards for essential digital skills" 2019. [3]. It is high time to improve the above-mentioned *soft skills* during the studying period and the use of digital technologies by students and teachers who belong to the professional (vocational and technical) education sphere, with the aim of the competitiveness of future workers on the labour market.

Key words: digitalization; digital skills; professional education; vocational and technical education; online learning; soft skills.

КОНЦЕПТ SOFT SKILLS ПЕДАГОГОВ В ДИНАМИКЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА УЧРЕЖДЕНИЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО (ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКОГО) ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ДИДЖИТАЛИЗАЦИИ

Отамась Инна Григорьевна,

кандидат исторических наук, заведующая отделом научной работы,
доцент кафедры профессионального и высшего образования
Центрального института последипломного образования
ГУВО «Университет менеджмента образования».
Киев, Украина.

 <https://orcid.org/0000-0002-3098-2274>

OtamasInna@ukr.net

Антонюк Людмила Анатольевна,

старший преподаватель кафедры
профессионального и высшего образования
Центрального института последипломного образования
ГУВО «Университет менеджмента образования».
Киев, Украина.

 <https://orcid.org/0000-0001-6484-6185>

ludmillaa007@ukr.net

Аннотация. Прошлый год был непростым для человечества, в частности для системы образования. Из-за COVID-19 было прервано привычное обучение, закрыты общенациональные учреждения образования в большинстве стран мира и в Украине. Образовательное сообщество прилагало усилия для обеспечения непрерывного обучения. Однако ученической молодежи пришлось полагаться на личные ресурсы с тем, чтобы продолжать образование дистанционно, используя Интернет, телевидение. Иными словами, из-за перехода на полное онлайн-обучение пришлось привлечь систему цифровизации для поддержки связи учеников и преподавателей, которые находятся в разных городах и на

разных континентах. В статье освещается проблема цифровизации профессионального (профессионально-технического) образования (далее – П(ПТ)О) учеников, овладения ими современными цифровыми программными навыками. Эти навыки сегодня являются решающими на рабочем месте и крайне необходимы в процессе использования современных информационных технологий. Проведен анализ документов ЮНЕСКО, в которых идет речь о необходимости развития мягких навыков (soft skills) у учеников учреждений П(ПТ)О для плавного перехода их на новые возможности в период диджитализации (1). Проведенный, в частности, анализ проектов, в которых принимали участие представители разных стран, свидетельствует о том, что актуальность развития soft skills у ученической молодежи П(ПТ)О постоянно растет. Цель этих проектов – раскрыть индивидуальный потенциал каждого для плавного перехода на рынок труда. Проанализировано в «National standards for essential digital skills» (2019 г.), как изучать и использовать цифровые навыки в сотрудничестве с работодателями (2). Пришло время усовершенствовать мягкие навыки, о которых говорилось ранее, в период обучения и использования цифровых технологий будущими квалифицированными рабочими и преподавателями П(ПТ)О с целью обеспечить их конкурентоспособность на рынке труда.

Ключевые слова: диджитализация; digital skills; профессиональное образование; профессионально-техническое образование; онлайн-обучение; soft skills.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] The Digitization of TVET and Skills Systems. International Labour Organization, 2020. [Online]. Available: https://www.ilo.org/skills/areas/skills-policies-and-systems/WCMS_752213/lang--en/index.htm
- [2] National standards for essential digital skills. Department for Education, 2019. [Online]. Available: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/909932/National_standards_for_essential_digital_skills.pdf
- [3] Employment and Skills Aspects of the Digital Single Market Strategy. Policy Department'A, 2015. [Online]. Available: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/569967/IPOL_STU\(2015\)569967_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/569967/IPOL_STU(2015)569967_EN.pdf)
- [4] Innovation and digitalisation in Vocational Education and Training. European Commission, 2020.
- [5] OECD (2014), 'Skills and Jobs in the Internet Economy', OECD Digital Economy Papers, No. 242. OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/5jxvbrjm9bns-en>

- [6] Kabinet Ministriv Ukrainy. (2019, Cherv. 12). Rozporiadzhennia № 419, «Pro skhvalennia Kontseptsii realizatsii derzhavnoi polityky u sferi profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity “Suchasna profesiina (profesiino-tekhnichna) osvita” na period do 2027 roku». [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80#Text>
- [7] Guide for the integration of the soft skills in VET. Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union, 2017. [Online]. Available: <https://www.vetgps.eu/download/Integration%20of%20Soft%20Skills%20in%20VET-Guide.pdf>
- [8] S. Carretero, R. Vuorikari and Y. Punie, DigComp 2.1: The Digital Competence Framework for Citizens with eight proficiency levels and examples of use, 2017. <http://dx.doi.org/doi:10.2760/38842>
- [9] UK Department for Education, National standards for essential digital skills, 2019. [Online]. Available: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/909932/National_standards_for_essential_digital_skills.pdf
- [10] V. Spiezia and A. Sabadash, «EUROSTAT-OECD definitions of ICT specialists», OECD Working Papers. Working Party on Measurement and Analysis of the Digital Economy, 2018. [Online]. Available: [http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DSTI/ICCP/IIS\(2015\)7/FINAL&docLanguage=En](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DSTI/ICCP/IIS(2015)7/FINAL&docLanguage=En)
- [11] ILO, The Digitization of TVET and Skills Systems, International Labour Organization. Geneva, 2020. [Online]. Available: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/documents/publication/wcms_752213.pdf
- [12] NACE, The Four Competencies Employers Value Most, National Association of Colleges and Employers website, 2019. [Online]. Available: <https://www.naceweb.org/career-readiness/competencies/the-four-career-competencies-employers-value-most/>
- [13] World Economic Forum, The Future of Jobs Report 2020, World Economic Forum, 2020. [Online]. Available: <https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobs-report-2020>

*Стаття надійшла до редакції
12 листопада 2021 року*